

Aihe	Keväinen luontopolku päiväkodille metsänolentojen jäljissä
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • kannustaa lasta käyttämään oma-aloitteisesti eri aisteja luonnon havainnoinnissa • tutustua ja oppia jokamiehen oikeudet • tukea yhteisöllisyyttä lasten ja vanhempien kanssa
Kohderyhmä ja koko	<ul style="list-style-type: none"> • 2–5-vuotiaat, 16 lasta, 16 vanhempaa ja 2 ohjaajaa, ryhmän koko 34
Ajankohta, aikamäärä	Toukokuu, kesto noin 2 tuntia
Tarvikkeet	<ul style="list-style-type: none"> • 8 keijuasua lapsille • 8 peikkoasua lapsille • 2 peikkopukua ohjaajille • 10–15 tuoksupussia • 1 vanne • 20 m köyttä • 16 pärettä • sormivärit ja kulho käsien puhdistamista varten • 16 helistintä • 2 pajupilliä/huilua • 2 koria luonnonkasvien poimintaan • 2 ”taikavatia” luonnonrohtojen asetteluun • 16 istuma-alustaa <p>Nuotio</p> <ul style="list-style-type: none"> • pannukahvijauhe • yrtti/pakuritee • 2 pannua • 35 kuksaa/mukia • 16 makkaraa • leikit nuotiopaikalle • sytytystarvikkeet ja polttopuut • ensiapulaukku
Valmistelut ennen tuokiota	<ul style="list-style-type: none"> • luontopolun valmistelu l. rastipisteiden tarvikkeiden vieminen rasteille • köysiradan valmistaminen • nuotiopaikan valmistelu (puut, sytykkeet ja evästarpeet)
Ohjelma ja aikataulu	<p>Lapset jaetaan kahteen ryhmään (8 lasta ja heidän vanhemmat/ryhmä) ja kumpikin ryhmä kiertää luontopolun 10 rastipistettä myötöpäivään ohjaajan johdolla ennen nuotiopaikalla tapahtuvaa retken päätöstä ja eväshetkeä.</p> <p>0–5 min</p> <p>1. Aloitus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaaja lukee keijujen ja peikkojen kutsuviestin. • Kutsuviesti: <i>Puolukanlehdet sateenvarjona, sammalmätäs petinä, metsän marjat voimaruokana. Auringonsäteet kimmeltävät hämähäkinseiteissä tuoden valoa metsän hämäärään. Kastepisaroista heijastuu maailman värit. Nämä ovat kotimme koristeita ja kauneuden tuojia elämäämme. Kutsumme teidät kaikki ihastumaan metsän taista. Löydätkö sinäkin saman ilon kuin me metsän asukkaat?</i> • Kesto 5 min, paikkana esim. suuri kuusi pihassa. <p>2. Tuoksupussirasti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luetaan keijujen viesti rastilla: <i>Metsä on täynnä kauniita asioita, värejä ja tuoksu-</i>

5–10 min	<p>ja. Tunnistatko sinä nämä tuoksut? Oletko koskaan halannut puuta ja tunnustelut nenänpäälläsi puunkuorta ja sen tuoksua?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaaja antaa lapsille haisteltavaksi tuoksupusseja (tervasmänty, mesiangervo, koivu, kataja, suopursu). • Lapsille annetaan tehtäväksi arvata mistä tuoksut ovat peräisin. • Lopuksi halataan yhdessä puuta. • Kesto 5-10 min, paikkana esim. suuri mänty pihassa.
10–20 min	<p>3. Kävyneittorasti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rastilla kerrotaan: <i>Keijut ja peikotkin leikkivät välillä kävyillä tarkkuuskilpailua. Kuinka tarkka heittäjä sinä olet?</i> • Lapset ohjeistetaan etsimään ympäristöstä itselleen oma käpy, joka heitetään vanteen läpi. • Kesto 5-10 min, paikkana esim. kuusikko.
20–35 min	<p>4. Ympäristötaiiderasti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lapset ohjeistetaan luomaan vanhempiensa kanssa jotain päreelle sormivärien tai luonnonmateriaalien avulla. Aiheena voi olla kirjain, sana, kuva tai suurempi taideteos. Taideteoksessa voi olla jotain pehmeää, terävää, kovaa ja vihreää luonnosta. • Lopuksi katsotaan läpi kaikkien luomukset. • Luetaan lapsille keijujen ja peikkojen viesti jokamiehen oikeuksista. • Viesti: <i>Luonto on kotimme. Sieltä saamme kaiken tarvitsemamme. Ilman luontoa ei olisi kotia, niinpä pitäkäämme hyvää huolta kodistamme. Metsäpolut ovat reiteinä ja vedet vapaita uimiseen ja onkimiseen. Nauttikaamme kaikki kodin antimista: sen kukista, marjoista ja sienistä. Pitäkäämme kotimme siistinä, roskaat siis roskiin. Kunnioittakaamme metsän puita sillä ne sateensuojan tuovat oksillaan ja rungoillaan. Annetaan niiden kasvaa kauniina ilman oksien katkomista tai kuoren vahingoittamista. Näin ne tuovat meille kaikille suojaisen majapaikan yön laskeutuessa. Nautihan sinäkin yöpymisestä suojaisen kuusen juurella.</i> • Kesto n. 10–15 min, paikkana sammalvaltainen alue, jossa on hyvä istua maassa
35–45 min	<p>5. Ihmiskamerarasti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lapset muodostavat vanhempiensa kanssa parin. • Ensin lapsi sulkee silmänsä ja vanhempi kuljettaa lapsen paikkaan, jossa on jotain kaunista nähtävää (kukka, maisema, puu tai muu luonnon yksityiskohta). Lapsen pää käännetään kohdetta kohti ja kehoitetaan avaamaan silmät. • Seuraavaksi lapsi tekee saman vanhemmalle. • Kesto n. 10 min, paikkana vaihteleva maasto.
45–50 min	<p>6. Keijujen ja peikkojen metsäketterysharjoite -rasti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opas ohjeistaa lapset tekemään seuraavat asiat yhdessä vanhempiensa kanssa: • 1. Halaa puuta, 2. käy kyykkyy, 3. laita selät vastakkain, 4. kosketa maata, 5. katso taivaaseen, 6. paina korva puun runkoon, 7. kurkista jalkojen välistä kurkotuen katse taivasta kohti. Ohjaaja voi keksiä lisää harjoitteita. • Kesto n. 5 min, paikkana avoimempi kohta metsässä
50 min–1 h 5 min	<p>7. Köysiratarasti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasten silmät peitetään huiveilla ja lapset kuljetetaan vanhempiensa ohjeistamana köysirataa seuraten. • Köyteen on sidottu tuoksupusseja (n. 5 tuoksupussia), joita lapset haistelevat

1 h 5min–1h 10 min	<p>köysiradan varrella</p> <ul style="list-style-type: none"> • Köysiradan jälkeen kokoontutaan piiriin jakamaan kokemuksia. Kysytään lapsilta, mikä aisti/aistit herkistyivät silmät peitettyinä ollessa? • Harjoitteen tavoite on saada lapset aistimaan luontoa normaalista poiketen. Näköastin sijasta keskitytään kuulo- haju- ja tuntoaistin käyttämiseen. • Kesto n. 10–15 min, paikkana melko tasainen alue, jossa puita muutaman metrin etäisyydellä toisista
1 h 10 min–1h 20 min	<p>8. Hiljaisuusrasti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kysytään lapsilta, miksi metsässä tulisi olla hiljaa? Kuulevatko he keijujen äänet? <i>Luonto on monen eläinlajin koti. Niilläkin on oikeus elää rauhassa omassa ympäristössä.</i> • Yksi vapaaehtoinen ”keiju” tai ”peikko” esimerkiksi opas asettuu piirin keskelle ja toiset astuvat piirin kehältä kauemmaksi ja yrittävät hiipien koskettaa keijua. Jos keiju huomaa lähestyjän, hänen tulee koskettaa lähestyjää ennen lähestyjän kosketusta. • Harjoitteen tavoite on harjoitella liikkumaan mahdollisimman hiljaa luonnossa. • Kesto n. 5 min, paikkana avoin alue, jolle voi muodostaa suuren ympyrän (hal-kaisija 5–10 m). <p>9. Luontomusiikki- ja villiyrttirasti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rastilla jaetaan jokaiselle lapselle helistin, ohjaaja ottaa pajupillin. • Soitetaan hetki musiikkivälineillä, jokainen oman taitonsa mukaan. Samalla kerrotaan lapsille, että musiikin avulla herätetään metsän keijut ja peikot. • Kerätään villiyrttejä tuliaisiksi metsänolentoille ja keijujen villiyrttikylpyä varten rastilta löytyvään koriin. Lapsien kanssa voi esimerkiksi kerätä mm. leskenlehden kukkia ja lehtiä, koivunlehtiä, ketunleipää ja vuohenputkea. • Musiikkihetken ja kasvien keräämisen jälkeen kehoitetaan lapset hiipimään ohjaajan perässä alueelle, missä peikot ja keijut asuvat. • Kesto n. 10 min, paikkana alue, jolta löytyy edellä mainittuja kasveja.
1 h 20 min–1h 30 min	<p>10. Peikkojen ja keijujen metsärasti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaaja johdattelee lapset ylittämään hiljaa kaksi-kolme luonnonestettä vanhempien avustaessa lapsiaan ennen keijujen ja peikkojen luontokoloon saapumista. • Luonnonesteinä voivat olla mm. kaatuneen puun ylitys, tiheän taimikon tai oksien välistä reitin löytäminen ja kostean paikan ylittäminen/kiertäminen. • Luontokolona voi toimia suojainen aukio vanhojen puiden suojassa tai nuotiopaikka. • Ohjaajan johdolla asetutaan kaikki yhdessä istumaan istuma-alustoille kehään ja kuuntelemaan hiljaa luonnon ja metsänolentojen ääniä. • Luetaan keijujen viesti: <i>Olette saapuneet kokoontumispaikallemme. Olkaa kuin kotonanne ja levätkää. Aistikaa metsän taika, eikö luonto olekin hurmaava? Onnekkaita olemme tosiaan!</i> • Kesto n. 5–10 min, paikkana suojaisa aukio tai nuotiopaikka.
1 h 30 min–2 h 15 min	<p>11. Luontojuhlat nuotiopaikalla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sytytetään nuotio (viimeistään nyt) vedenkeittoa ja makkaranpaistoa varten. • Keitetään yrttitee (esim. pakurista) ja nokipannukahvit. • Asetellaan kerätyt kasvit ”taikavadille” lahjaksi keijuille ja kerrataan samalla kasvien nimet. • Ohjaaja vie vadin suojaisen puun taakse ja kertoo lapsille keijujen hakevan sen

	<p>joko heti tai myöhemmin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lauletaan ja leikitään leikki tai kaksi syömisen lomassa. • Lopuksi siistitään nuotiopaikka ja palataan yhdessä luontopolun aloituspaikalle. • Kesto n. 30–45 min, paikkana nuotiopaikka.
Koonti	<ul style="list-style-type: none"> • Kysytään lapsilta ja vanhemmilta, millainen retki oli. Oliko jokin vaikeaa, helppoa tai jännittävää? • Kiitetään kaikkia retkelle osallistumisesta ja keuhataan erityisesti heitä, jotka kunnioittivat luontoa keräämällä oma-aloitteisesti roskat ja siistimällä jälkensä. • Retkeä voi vielä jälkikäteen muistella päiväkodissa kysymällä lapsilta, miten luonnossa tulee kulkea ja kuinka luontoa tulee kunnioittaa. Lisäksi lapset voivat piirtää kokemuksia retkestä.
Huomioitavaa	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjeistuksessa ja harjoitteiden suorittamisessa tulee huomioida turvallisuus (terävät oksat, kivikot ja kuopat). • Nuotiopaikalla erityinen varovaisuus tulen ja kuumien ja terävien esineiden kanssa. • Ensiapuvälineet ovat ohjaajilla.
Lisää tietoa	<ul style="list-style-type: none"> • Retken ohjelmassa vaikutteita maakasvatuksen opetuksellisista tekniikoista. • Tmi Guide-Tiinan suunnittelema toimintatuokio.